

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ
ΟΜΟΚΕΝΤΡΟ
Α. Φλωρόπουλου
για μαθητές με απαιτήσεις

http://www.floropoulos.gr - email: info@floropoulos.gr

• ΚΕΝΤΡΟ ΑΘΗΝΑΣ: Βερανζέρου 6, Πλατεία Κάνιγγος, Τηλ.: 210-38.14.584, 38.02.012, Fax: 210-330.42.42
• ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ: Λ. Βουλιαγμένης 244 (μετρό Δάφνης), Τηλ.: 210-9.76.76.76, 9.76.76.77

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ
(Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ)

04/12/2011

ΟΜΑΔΑ Α'

ΘΕΜΑ Α.1. σελ. 50, «Όταν, με την επέμβαση ... δεν άργησαν να φανούν»

ΘΕΜΑ Α.2. σελ. 80-81, «Το τρικουπικό κόμμα ήδη από το 1875...για επενδύσεις» (Προαιρετική η αναφορά «Οι τρικουπικοί ακολούθησαν με συνέπεια ... κήρυξε πτώχευση»), «Οι αντίθετοι με την πολιτική του Τρικούπη βουλευτές...παραγωγικές δραστηριότητες».

ΘΕΜΑ Α.3. 1.δ, 2.γ, 3.ε, 4.β, 5.στ, 6.α

ΘΕΜΑ Α.4.

«**Διχοτόμηση του χαρτονομίσματος**»: σελ 50 , «Το Μάρτιο του 1922...συνέπειές της»

«**Εθνικόν Κομιτάτον**»: σελ 77, «Πολιτικός σχηματισμός με μικρότερη απήχηση υπό τον Επαμεινώνδα Δεληγιώργη. Υποστήριζε...Οθωμανική αυτοκρατορία»

«**Ανόρθωση**»: σελ. 89, Γενικό σύνθημα των ανεξάρτητων πολιτικών που κατέβηκαν στις εκλογές της 8^{ης} Αυγούστου 1910 διεκδικώντας τις ψήφους των δυσαρεστημένων με τα παλαιά κόμματα εκλογέων. Οι υποψήφιοι αυτοί είτε κατά μόνας είτε μαζί με άλλους, σε ανεξάρτητα ψηφοδέλτια, με το σύνθημα της «ανόρθωσης» ανάλογα με την περιοχή που ήταν υποψήφιοι και τον πληθυσμό στον οποίο απευθύνονταν, εννοούσαν είτε την υλοποίηση των αιτημάτων των συντεχνιών, όπως εκφράστηκαν στα συλλαλητήρια του 1909, είτε την επίλυση του αγροτικού ζητήματος, με την παροχή γης στους ακτήμονες. Την «Ανόρθωση» υποστήριζαν και οι εκπρόσωποι του «Εθνικού Κόμματος» του Κ Μαυρομιχάλη που κατά την εκτίμησή τους δεν μπόρεσαν να υλοποιήσουν οι Βενιζελικοί.

ΟΜΑΔΑ Β'

ΘΕΜΑ Β.1.

α) Η παγκόσμια οικονομική κρίση έφθασε στην Ελλάδα σε μια εποχή «ενημερίας». Η «ενημερία» σήμαινε ότι η εμπιστοσύνη των Ελλήνων σε ένα καλύτερο οικονομικά μέλλον είχε αποκατασταθεί, οι σκοτεινές εποχές της δεκαετίας του 1920 έδειχναν να απομακρύνονται, οι πληγές έκλειναν, η φτώχεια περιοριζόταν και το ελληνικό κράτος έδειχνε να σχεδιάζει το μέλλον με μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση και αισιοδοξία.

Οι προσπάθειες της ελληνικής κυβέρνησης να αποτρέψει την κρίση εξάντλησαν τα αποθέματα της χώρας σε χρυσό και συνάλλαγμα. Όπως αναφέρεται στο πρώτο απόσπασμα από τον συγγραφέα Απ. Βακαλόπουλο κατά την περίοδο 1931-1932 ο κρατικός προϋπολογισμός εμφανίζεται ελλειμματικός κατά 240.000.000 δρχ. Για να αντιμετωπιστεί το οικονομικό αδιέξοδο αξιοποιήθηκαν χρηματικά αποθέματα των προηγούμενων ετών. Όταν όμως η Μεγάλη Βρετανία εγκατέλειψε τη χρυσή βάση και καθιέρωσε την αναγκαστική κυκλοφορία του χαρτονομίσματος (20 Σεπτεμβρίου 1931), ο Βενιζέλος αναγκάστηκε να αναγνωρίσει την εισβολή της οικονομικής κρίσης και στην Ελλάδα. Σύμφωνα με τις πληροφορίες που αντλούμε από το πρώτο παράθεμα έκανε προσπάθειες για να προστατεύσει το εθνικό νόμισμα -τη δραχμή-, ώστε να παραμείνει συνάλλαγμα στην εγχώρια αγορά, να αποτραπεί ο πληθωρισμός και να διατηρηθεί η νομισματική ισορροπία και σταθερότητα.

Ο έλληνας πρωθυπουργός μάλιστα έφθασε στο σημείο να ζητήσει από την ΚΤΕ τη σύναψη δανείου ύψους 80.000.000 δολαρίων χωρίς όμως να καταφέρει να τελεσφορήσουν οι προσπάθειές του. Την άνοιξη του 1932, η κυβέρνηση δεν μπόρεσε να αποφύγει την αναστολή της μετατρεψιμότητας του εθνικού νομίσματος, καθώς και την αναστολή της εξυπηρέτησης των εξωτερικών δανείων. Στις 25 Απριλίου θεσπίζει την αναγκαστική κυκλοφορία του χαρτονομίσματος και προβαίνει σε κατάργηση της ελεύθερης αγοράς συναλλάγματος. Ενώ, την 1 Μαΐου αναγκάζεται να κηρύξει προσωρινό χρεωστάσιο των δανείων σε χρυσό. Έτσι εγκαινιάστηκε μια περίοδος ισχυρού κρατικού παρεμβατισμού στα οικονομικά ζητήματα, ιδιαίτερα στις εξωτερικές συναλλαγές, και μια πολιτική προστατευτισμού, με σκοπό την αυτάρκεια της χώρας.

β) Η Ελλάδα δέχθηκε τις επιπτώσεις της κρίσης που είχε ξεσπάσει ήδη στον υπόλοιπο κόσμο από το 1929 και εξής μετά το κραχ στο χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης. Η κρίση «άγγιξε» την ελληνική οικονομία και την επηρέασε σε σημαντικό βαθμό.

Από το 1932 η χώρα μπήκε σε μια νέα περίοδο κρατικού παρεμβατισμού και προστατευτισμού ώστε να εξασφαλιστεί η αυτάρκειά της και άρα η οικονομική βιωσιμότητά της. Η Ελλάδα μπήκε στο χώρο της κλειστής οικονομίας, όπου οι συναλλαγές καθορίζονταν περισσότερο από γραφειοκρατικές διαδικασίες παρά από ελεύθερες οικονομικές συμφωνίες. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η κίνηση του Έλληνα υπουργού οικονομικών Κυρ. Βαρβαρέσσου, που μετέβη τον Σεπτέμβριο του 1932 στο Λονδίνο προκειμένου να έρθει σε συμβιβασμό με τους Άγγλους, Γάλλους και Ιταλούς ομολογιούχους, για να πληρώσει η Ελλάδα για το 1932-1933 το 30% του τόκου των δανείων της σε χρυσό.

Στο εξωτερικό εμπόριο κυριάρχησε προοδευτικά η μέθοδος διακανονισμού «κλήριγκ». Οι διεθνείς συναλλαγές δε γίνονταν, δηλαδή, με βάση το μετατρέψιμο συνάλλαγμα αλλά με βάση διακρατικές συμφωνίες που κοστολογούσαν τα προς ανταλλαγή προϊόντα και φρόντιζαν να ισοσκελίσουν την αξία των εισαγωγών με την αντίστοιχη των εξαγωγών, στο πλαίσιο ειδικών λογαριασμών. Όπως αναφέρεται στο δεύτερο απόσπασμα, για την Ελλάδα το κύριο πρόβλημα ήταν πως τις συμφωνίες κλήριγκ δεν μπορούσαν να τις συνάψουν με τους κατάλληλους ανθρώπους, αφού οι κύριοι προμηθευτές εισαγωγών της Ελλάδας δεν ενδιαφέρονταν να ισοσκελίσουν τα προϊόντα τους με τα ελληνικά εξαγωγίμα. Οι κυριότεροι αγοραστές της Ελλάδας από την άλλη πλευρά, έθεταν όρους για να γίνει η εξαγωγή αφού τα είδη που έβγαιναν από τα σύνορα αποτελούσαν κυρίως είδη ημι-πολυτελείας. Για μια χώρα, όπως η Ελλάδα, όπου οι συναλλαγές με το εξωτερικό ήταν έντονα ελλειμματικές, η διαδικασία αυτή, πέρα από τα αρνητικά, είχε και θετικά στοιχεία καθώς σύμφωνα με τον συγγραφέα M.Mazower αποτελούσε τον μόνο τρόπο για να εξασφαλιστούν τα ευρωπαϊκά εξαγωγίμα προϊόντα.

Οι πιο σημαντικές επιπτώσεις βρίσκονταν στο πολιτικό πεδίο. Τα ισχυρά συγκεντρωτικά κράτη που αναδείχθηκαν μέσα από αυτές τις διαδικασίες προκαλούσαν την ανάδειξη και την κυριαρχία ολοκληρωτικών κινημάτων και καθεστώτων σε πολλά ευρωπαϊκά κράτη. Στην Ελλάδα τα αντιβενιζελικά και τα αριστερά κόμματα -ιδιαίτερα ο Παναγής Τσαλδάρης με το λαϊκό κόμμα- έσπευσαν από την αρχή να ασκήσουν δριμεία κριτική στους χειρισμούς των οικονομικών θεμάτων από τους Φιλελευθέρους. Ο Ελ. Βενιζέλος, αρχικά, επιθυμώντας να διατηρηθεί στην

εξουσία επανέφερε το αναλογικό εκλογικό σύστημα, το οποίο λίγα χρόνια πρωτότερα -το 1928- είχε αποδοκιμάσει. Καθώς, όμως, προχωρούσε η δεκαετία της κρίσης, η δεκαετία του 1930, ολοένα και περισσότερα κράτη αποκτούσαν δικτατορικά ή φασιστικά καθεστώτα. Η Ελλάδα δεν ξέφυγε από το γενικό κανόνα, Στις 4 Αυγούστου 1936 ο Ιωάννης Μεταξάς, με την ανοχή του παλατιού, προχώρησε στην κατάλυση του κοινοβουλευτικού καθεστώτος και στην επιβολή δικτατορίας.

ΘΕΜΑ Β.2.

Μέχρι το 1915 ο Ελ. Βενιζέλος δεν ήρθε σε σύγκρουση με τη μοναρχία. Κατά τη διάρκεια των εργασιών της Β' Αναθεωρητικής Βουλής, το 1911 ενισχύθηκε η θέση του βασιλιά και του επετράπη παρά τη συνταγματική απαγόρευση, να συμμετάσχει στη διαδικασία της αναθεώρησης. Το 1913, ο Κωνσταντίνος διαδέχθηκε στο θρόνο τον βασιλιά Γεώργιο Α', μετά τη δολοφονία του τελευταίου στη μόλις απελευθερωμένη από τον ελληνικό στρατό Θεσσαλονίκη (Οκτώβριος 1912). Ο Βενιζέλος, ένα χρόνο νωρίτερα, του είχε παραχωρήσει το αξίωμα του αρχιστράτηγου. Τα κόμματα της αντιπολίτευσης αναγνώριζαν στον βασιλιά το δικαίωμα να επιβάλλει τη δική του άποψη για την εξωτερική πολιτική και έβλεπαν στο πρόσωπό του το σύμβολο της εθνικής ενότητας που ξεπερνούσε τα σύνορα της χώρας, παραβλέποντας ότι κάτι τέτοιο ήταν αντισυνταγματικό. Αυτό ενίσχυσε εχθρούς της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας, προ πάντων έναν κύκλο αντιδημοκρατικών αξιωματικών.

Με αφορμή τον Α' Παγκόσμιο πόλεμο, εκφράστηκαν διαφορετικές απόψεις ως προς τη σκοπιμότητα ή μη της συμμετοχής της Ελλάδας στον πόλεμο. Οι Φιλελεύθεροι τάσσονταν υπέρ της συμμετοχής στον πόλεμο, στο πλευρό της Αντάντ, επειδή προσδοκούσαν ότι με αυτόν τον τρόπο η Ελλάδα θα είχε εδαφικά οφέλη. Ο Βενιζέλος στο Α' υπόμνημά του προς το βασιλιά Κωνσταντίνο μεταξύ άλλων αναφέρει πως είναι επιτακτική η συμμετοχή της χώρας στο πλευρό των Δυτικών Συμμάχων όχι μόνο για να στηρίξουν τη Σερβία με την οποία τους έδενε η αμυντική συμμαχία ήδη από το 1913 αλλά περισσότερο γιατί τα ανταλλάγματα των συμμάχων της Αντάντ δίνουν τη δυνατότητα για την πραγματοποίηση του στόχου της Μεγάλης Ελλάδας «των δύο ηπείρων και των πέντε θαλασσών». Ο Βενιζέλος διέβλεπε ότι εάν η Ελλάδα ταχθεί στο πλευρό της Αντάντ όχι μόνο θα σωθεί ένα μεγάλο μέρος του Ελληνισμού της Τουρκίας μετά το διαμελισμό της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας αλλά και θα δημιουργηθεί ένα ισχυρότερο ελληνικό κράτος με προσαρτήσεις εδαφών και πληθυσμών από την αποδυναμωμένη γειτονική Βουλγαρία και την Τουρκία. Οι κίνδυνοι είναι μεν υπαρκτοί αλλά η προσδοκία της επίτευξης του στόχου είναι ισχυρότερη και ακλόνητη.

Ο βασιλιάς και το Γενικό Επιτελείο είχαν διαφορετική εκτίμηση. Θεωρούσαν ανεύθυνη τη θέση των Φιλελευθέρων, εκτιμώντας ότι η έκβαση του πολέμου ήταν αβέβαιη και θα μπορούσαν να νικήσουν οι Κεντρικές Δυνάμεις. Δεδομένης της κυριαρχίας της Αγγλίας στην ανατολική Μεσόγειο, και παρά τους δεσμούς του με τη Γερμανία, ο Κωνσταντίνος δεν μπορούσε να ζητήσει συμμετοχή στον πόλεμο στο πλευρό των Κεντρικών Δυνάμεων, γι' αυτό έλαβε θέση υπέρ της ουδετερότητας της Ελλάδας. Η εμμονή του Κωνσταντίνου στη θέση αυτή, τον οδήγησε να δράσει με τρόπο που υπέσκαπτε τα θεμέλια του πολιτικού συστήματος. Ο βασιλιάς, ανέπτυξε μυστική διπλωματία εν αγνοία της κυβέρνησης, καταφεύγοντας ακόμη και σε παράνομα μέσα (π.χ. παράδοση απόρρητων διπλωματικών εγγράφων στους Γερμανούς.) Το 1915 προκάλεσε δύο φορές την παραίτηση της κυβέρνησης αρνούμενος να υπογράψει δύο αλληπάλληλα διατάγματα επιστράτευσης.

Στις εκλογές που προκηρύχθηκαν μετά τη δεύτερη παραίτηση του Βενιζέλου, δεν συμμετείχαν οι Φιλελεύθεροι, καθώς θεωρούσαν την ενέργεια του βασιλιά ως παραβίαση του συντάγματος. Εκδηλώσεις βίας και φανατισμού δημιούργησαν χάσμα ανάμεσα στις δύο παρατάξεις και κυριάρχησε το μίσος. Όποιος ήταν κατά του πολέμου, κινούσε αμέσως την υποψία στους Βενιζελικούς, ότι ήταν κατά της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας, κατά των εθνικών συμφερόντων.

Οι Αντιβενιζελικοί έβλεπαν στο πρόσωπο των Βενιζελικών βίαιους πράκτορες της Αντάντ, που μάχονταν τον βασιλιά, κατέστρεφαν την ενότητα του έθνους και έθεταν σε κίνδυνο το κράτος. Τα δύο κόμματα διέφεραν όλο και λιγότερο μεταξύ τους στην πολιτική πρακτική και την προπαγάνδα, παράλληλα όμως όλο και περισσότερο ενισχυόταν ο διπολισμός. Στα μέσα του 1916 το Κοινοβούλιο χάθηκε ουσιαστικά από το προσκήνιο. Το κλίμα της εποχής επέτρεψε να συμμετάσχουν στη διαμάχη και στρατιωτικοί, οι οποίοι δημιούργησαν δύο οργανώσεις αντίθετες μεταξύ τους, ανάλογα με το αν τα συμφέροντα κάθε ομάδας εξυπηρετούνταν από τον πόλεμο ή την ουδετερότητα. Στις 26 Σεπτεμβρίου 1916 ο Βενιζέλος συγκρότησε δική του κυβέρνηση στη Θεσσαλονίκη. Δημιουργήθηκαν έτσι δύο κράτη. Αφενός των Αθηνών, που κυβερνούσε η αντιβενιζελική παράταξη που πρόσκεινταν στο βασιλιά και αφετέρου της Θεσσαλονίκης υπό τον Βενιζέλο, το ναύαρχο Παύλο Κουντουριώτη και το στρατηγό Παναγιώτη Δαγκλή. Οι συγκρούσεις πήραν σταδιακά διαστάσεις εμφυλίου πολέμου. Οι Αντιβενιζελικοί άσκησαν τρομοκρατία στους αντιπάλους. Ο προσκείμενος στην αντιβενιζελική παράταξη «τύπος» αλλά και οι εκπρόσωποί της στρέφονταν όχι μόνο ενάντια στο «προδοτικό» και «άθλιον» κίνημα της Εθνικής Άμυνας αλλά και ενάντια σε αυτούς που συμμετείχαν ή προσχωρούσαν σ' αυτό. Από την άλλη ο Βενιζέλος κήρυξε έκπτωτο τον βασιλιά, ο οποίος υπό την πίεση της Αντάντ εγκατέλειψε το θρόνο και τη χώρα. Οι Φιλελεύθεροι ανέλαβαν στην Αθήνα τη διακυβέρνηση και κήρυξαν τη χώρα σε κατάσταση πολιορκίας. Ο εθνικός διχασμός εξαπλώθηκε στο στράτευμα, καθώς ευνοήθηκαν οι αξιωματικοί της οργάνωσης «Εθνική Άμυνα» εις βάρος άλλων. Η κυβέρνηση παρέτεινε τη θητεία της Βουλής, παρά την πίεση που ασκούσαν τα κόμματα της αντιπολίτευσης.

Το 1917 η κυβέρνηση των Φιλελευθέρων οδήγησε την Ελλάδα στον πόλεμο στο πλευρό της Αντάντ, αποσκοπώντας, όπως προαναφέρθηκε, στην ικανοποίηση εθνικών διεκδικήσεων. Οι Αντιβενιζελικοί διαφωνούσαν και παρακολουθούσαν με δυσaréσκεια τις εξελίξεις, καθώς τάσσονταν υπέρ της διατήρησης των εκτός Ελλάδος ελληνικών πληθυσμών και υπέρ της ευκαιριακής προσάρτησης εδαφών χωρίς κίνδυνο. Ο εθνικός διχασμός έφτασε στο αποκορύφωμά του με την απόπειρα δολοφονίας του Βενιζέλου και τη δολοφονία του Ίωνος Δραγούμη το 1920.

